

Miért nem haladunk gyorsabban?

Nyílt kérdés kortársaimhoz, az ifjúsághoz.

Írta: Hajdú Gizella (Pécs).

Az ember néha szinte csodálkozva kérdezhetné, hogy lehetséges, hogy egy olyan nagyméretű mozgalom, mint a feminizmus, mely az emberiség nagyobbik felének érdekeit közvetlenül, a kisebbiket közvetve, de az egész társadalmat rendkívül érzékenyen érinti, még ma is mintegy elszigetelve marad a vele foglalkozók között? Kétségtelenül felmerül ez a kérdés mindenkiben, aki Perkins Gilman, Bebel, Schwimmer Rózsa, vagy bármelyik ügyünk mellett küzdő nagyság könyveit végigolvassa. Tele vannak ezek színtiszta, kétségtelen igazságokkal és úgy semmisítik meg a nevetségesen rángatózó ellenérvéket, mintha csak könnyű porréteget törölnének le a csillogó eosin vázáról, hogy az, ember utána elbámuljon: hogy is nézhette közönséges agyagnak az iparművészet remekét? De tessék csak a könyvkereskedésekben érdeklődni, hány darab kél el e könyvekből évente? Tessék csak a társaságban megkérdezni, ki ismeri ezeket a könyveket? Bizony szomorúan kicsi az eladott könyvek száma, azok érdekességéhez és értékéhez viszonyítva és a társaságban alig ismerik a könyvek címét! Nem csoda, ha még ma is sokszor a gúny célpontjává lesz e minden törekvések legszebbike s elítéinek bennünket, mielőtt ítélnének. Miért van ez így?

Minden társadalmi mozgalom elméleti alapját magasabb szellemi színvonalon álló emberek vetik meg. A jobbágyság felszabadítását irányító irodalom, a szocializmus, a feminizmus története mind-mind igazolják ezt. Mikor az elmélet közismertté válik, az elnyomott, szenvedő tömeg elevenebb erővel érzi azt át, vágynak a gyakorlati megoldás után, felnyílik a szeme, háborog, tüze és lelkesedése magával ragadja a vezetőt és megindul a küzdelem, hogy okvetlenül diadalra jusson. Egy mozgalom sem szűnik még, mielőtt diadalra futott és evvel meg nem szüntette önmagát. Ha győzelemre akarjuk juttatni, csak eszmei születésétől a felszabadítandó tömeggel való megértésig kell útját egyengetnünk; vissza már önmagától tér és a diadalt is mintegy eo ipso vívja ki. De éppen e megértéssel állja útját a legtöbb akadály. Részben, mert a nagyobb tömeggel, nagyobb tőkével, több eszközzel dolgozó elnyomók ellen küzd, részben, mert magfa a talaj, melyen tovább halad, elvont eszmék felszívására igen gyakran alkalmatlan. Az első akadályt, bár nehezen, de mindig leküzdö; a második, az egyedüli komoly akadály: az emberek kényelemszeretete, agyuk lustasága, a megszokás lethargiája. A legtöbb ember kényelmes még ahhoz is, hogy egy gondolatot komolyan végiggondoljon, de feltéve, hogy végiggondolta és megértette is, sőt, ha tőle függne, tán önhatalmúlag meg is változtatná a dolgokat; de annyira már nem képes az eszme magával ragadni, hogy nehéz, lassú munkával, lépésről-lépésre; kieroszakolja annak haladását, főleg, ha önmaga — mert a küzdelem hosszabb, mint egy emberélet — aligha látja hasznát a küzdelemnek.

Mennél elnyomottabb a tömeg, annál inkább kap a küzdelmen, mely keserűségét levezeti; mennél inkább belátja-a közös küzdelem hasznát, még akkor is, ha ebben önmaga nem részesül. Ezért kell mennél alaposabban felvilágosítani a tömeget. A proletármozgalmaknak ez a törekvése bámulatosán könnyen sikerült. M!a már a munkások százezrei átértik, tisztában vannak a szocializmus lényegével és legfeljebb idő kérdése, úgy

biztos a demokrácia diadala. Miért nem sikerül ugyanígy általánossá tennünk a feminizmus eszméjét?

Mért százszor nagyobb szükségünk lenne a szervezkedésre, mint a proletárságnak és negyedrésannyira sem vagyunk szervezve.

Mennél közelebb áll, mennél többet érintkezik az elnyomott elnyomójával, annál könnyebben megszokja az elnyomatás gondolatát. A régi latinoknál a mezei munkát végző familia rustica vadabb, lázongóbb volt, mint a gazda házában szolgáló, meghunyászkodó familia urbana. Ugyanígy lázongás nélkül fogadta a földesúr személyéhez közelálló jobbágy a rárótt terheket. A munkást nem igen fenyegeti a megalkuvás ilyenfajta veszedelme; alig érintkezik munkaadójával. De annál gyakrabban leskelődik az reánk, kiket anyagi, társadalmi, érzelmi és nemi kötelékek fűznek elnyomóinkhoz. És legfőképp ebben üt el a feminizmus valamennyi többi szociális mozgalomtól és, sajnos, ez késlelteti győzelmét leginkább. És ez az oka annak a szinte megfoghatatlan tüneménynek, hogy száz meg száz évén keresztül elnyomhatták a nőket, anélkül, hogy a felszabadulásra irányuló mozgalomnak még csak nyomát is találhatnók. Csak a mai élénk szociális élet és felvilágosultság vezethetett rá egyeseket, hogy a legszembetűnőbb hibák egyikét észrevegyék. És miután a férfiakkal való együttélés ennyi ideig késleltette a feminizmus megszületését, most a fejlődését nehezíti meg. Mert míg a munkák a gyárban munkástársaival találkozik, kiknek keserősége, elégedetlensége, lázongása megerősíti azt a tudatát, hogy keserősége jogos, addig a nő a családi környezetben akárhányszor gúnyolni hallja a feminizmust. Továbbá míg a munkást minden téren elnyomják, úgy, hogy elégedetlensége önmagába szorul vissza, bármely percben kitörésre készen, addig a nőnek sok esetben más téren adnak kárpótlást, úgy hogy a nemi, társaságbéli, családi életben képes elfelejteni a legszörnyűbb elnyomatást. És ezért van nekünk százszor nagyobb szükségünk a szervezkedésre, mint bármely más küzdő tömegnek. Az együttes megbeszélések, vitatkozások eloszlatják az esetleges kételyeket és ellensúlyozzák a családi élet következtében beállt lethargiát. Alakítsunk hát mindenütt feminista egyesületeket; ne mulassza el senki sem belépni és akik tagjai, ne mulasszák el mennél több új tagot gyűjteni. Úgy járnak majd a feminizmus eszméivel azok, akik ma még ellenségek, vagy) közönyösek, mint a hideg zuhannyal: eleinte fáznak tőle, de aki egyszer megismerte a hatását, aligha tudja nélkülözni.

Miért marjuk egymást?

Örültünk annak, hogy a munkásnők Országos Szervező Bizottsága gyűlést hirdetett a központi háztartás tárgyában. Ilivel azonban a gyűlésen elfogadott határozati javaslat inkább a pillanatnyi segítséget nyújtó — szintén fontos és hasznos, de a központi háztartással korántsem egyenértékű — intézkedéseket sürgette, a központi háztartásról szóló egyébként kitűnő előadás pedig lapunk olvasóinak újat nem mondhatott, lapunk végtelenül szűkre szabott terén nem szoríthattunk helyet a gyűlésről szóló tudósításnak. Ezt rossz néven vette a »Nőmunkás« és olyan hangon formed reánk, amely nem méltó sem hozzá, sem hozzánk. Ugyan mire jó ez? Miért ne örüljünk inkább annak, hogy e vigasztalan esztendőök némi enyhítése gyanánt már nemcsak mi érezzük át, hogy az egész társadalom asszonyainak nagy közös érdekei egyértelmű munkát, párhuzamos eljárást követelnek valamennyi társadalmi osztály asszonyaitól?